

Havs- och vattenmyndigheten
Gullbergs Strandgata 15
411 04 Göteborg

Sportfiskarnas yttrande över förslag till ändrade bestämmelser för fiske på kusten i Östersjön

Dnr 4916-19

Bakgrund

Havs-och vattenmyndigheten önskar ta del av synpunkter på förslag till föreskrifter och konsekvensutredning i remiss gällande ändrade bestämmelser för fiske på kusten i Östersjön. Förslaget innebär bland annat förändringar i befintliga fredningsområden och fredningstider samt införande av ytterligare fredningsområden och begränsningar avseende fönsteruttag och fångstbegränsningar av gädda, abborre, gös och öring.

Inledning

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund (Sportfiskarna) är en demokratiskt uppbyggd ideell organisation och det organiserade sportfiskets företrädare i Sverige. Vår vision är ett hållbart fiske i friska vatten – för alla. Förbundet har idag 60 anställda och organiserar fler än 65 000 medlemmar. Sportfiske är en av Sveriges viktigaste fritidsaktiviteter med långt över en miljon utövare som varje år lägger mer än fem miljarder kronor på sitt fiske.

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund (Sportfiskarna) har tagit del av förslaget och önskar lämna följande synpunkter:

Generella synpunkter

Systemkollaps hotar - extraordinära åtgärder krävs

Sportfiskarna konstaterar att balansen i Östersjöns kustekosystem är kraftigt påverkad. Övergödning och påverkan på reproduktionsområden i kombination med för stora uttag av fisk och ökande predation utgör sannolikt huvudorsaken till den negativa utveckling som vi nu ser. Utsjöns koppling till kusten blir allt mer uppenbar. Torskens försvinnande och de stora uttagen av strömming i det pelagiska fisket har accelererat spiggens utbredning allt längre in i skärgårdarna. Detta hämmar i sin tur rekryteringen av de stora rovfiskarterna och obalansen förstärks. Samtidigt har vi en ökande fiskpredation från säl och skarv som överstiger uttaget i samtliga fisken. Vi ser allt fler illavarslande tecken på att vi närmar oss en punkt då skadorna blir irreparabla. Sportfiskarna är mycket bekymrade över utvecklingen.

Sportfiskarna
Svartviksslingen 28
167 39 Bromma
info@sportfiskarna.se

Sportfiskarna avstyrker vid denna tidpunkt förslagen i remissen. Sportfiskare är naturligtvis beredda att ta ansvar i den nu allvarliga situationen längs ostkusten, både beträffande nödvändiga regleringar av fisket och intensifiering av det nödvändiga åtgärdsarbetet. Men förbundet och dess medlemmar menar att de regleringar som nu föreslås främst berör sportfisket och att de är bristfälligt kommunicerade och förankrade bland berörda intressen. Det saknas kraftfulla och koordinerade insatser på en rad områden för att tillräcklig effekt ska uppnås.

Sportfiskarna kan inte tillstyrka förslagen i remissen om inte också följande insatser genomförs i anslutning till genomförandet:

- En omedelbar begränsning av det pelagiska trålfisket efter strömming och sill.
- Kraftfulla förvaltningsåtgärder mot skarv och säl.
- En effektiv reglering av alla fiskemetoder, inte bara sportfiske, med utgångspunkt i en ekosystembaserad fiskeförvaltning.
- Utökad övervakning av kustmiljön med särskilt fokus på fiskbestånden.

Utan dessa insatser riskerar förtroendet för hela förvaltningen att raseras. Det måste nu tas ett helhetsgrepp med samordnade insatser och uppföljning.

Fredningsområden och fiskeregler

Sportfiskarna anser att väl avgränsade fredningsområden, till exempel vid särskilt viktiga lek- och uppväxtområden, är nödvändiga även om det innebär en inskränkning i det fria fisket. Det innebär att det är extra viktigt att de områden som skyddas också är de mest värdefulla med störst behov av skydd. Det finns ett behov av fler fredningsområden längs delar av kusten och det framstår som att föreslagna fredningsområden är ojämnt fördelade mellan berörda län i förhållande till behoven. I övrigt ska fisket regleras med sakligt motiverade begränsningar för uttag samt med utgångspunkt från påverkan på bestånd och miljö. Sportfisket bör främst regleras genom väl avvägda regler för fönsteruttag och fångstbegränsning. Stora områden med generella fiskeförbud bör undvikas.

Nätfisket

Förutom de föreslagna insatserna måste HaV begränsa fisket med dödande mängdfångande redskap, i första hand på grunt vatten (enligt strandvattenregeln). Sportfiskarna kan inte acceptera att HaV avstår från sådana regleringar men samtidigt skärper reglerna för fisket med handredskap med hänvisning till det stora antalet utövare. Sportfiskarna anser att man måste reglera fiske med nät på grunt vatten i större omfattning även på den del av ostkusten som inte omfattas av frifiske med mängdfångande redskap. Att inte begränsa fisket med den mest skadliga typen av redskap riskerar att undergräva förtroendet för övriga regleringar.

Utökad uppföljning

Trots att gäddan utgör en nyckelart i kustekosystemet saknas ett nationellt övervakningsprogram för bestånden längs ostkusten. Samtidigt införs nya fiskeregleringar och resurser läggs på restaurering av lek- och uppväxtmiljöer. För att kunna utvärdera effekten av olika åtgärder, inte minst regleringar av den typ som presenteras i denna remiss, och följa beståndsutvecklingen över tid är det av största vikt att detta prioriteras upp och införs snarast möjligt. Det saknas tillfredställande data för hur bestånden av rovfisk på kusten påverkats över tid och vilken effekt tidigare fredningar och därmed framtida fredningar har. Nuvarande miljöövervakning, med till exempel återkommande nätprovfisken, fungerar inte för en art som gädda. I till exempel Kalmar län har ett generellt vårfredningsförbud efter gädda och abborre funnits i tjugo år, vi efterlyser en plan för uppföljning av vilken effekt detta förbud, som utgör en stor inskränkning i det fria handredskapsfisket, haft på populationerna. Det finns också en farhåga att fredning, med minskad mänsklig närvaro, kan komma att öka predationen från säl och skarv i dessa områden. Detta anser vi på Sportfiskarna bör undersökas och följas upp. Det behövs en långsiktig monitorering av skyddsområden och lämpliga referensvikar för att åskådliggöra eventuella skillnader och resultat. Detta måste göras samordnat mellan berörda myndigheter och intressenter.

Tillsyn

Nya restriktioner kräver uppföljning och tillsyn för att kontrollera att uppsatta regler efterföljs. Ska utökade fredningsområden och skärpta bestämmelser få avsedd effekt måste också tillsynen skärpas upp. Särskilda resurser ska avsättas för en utökad tillsyn av berörda fredningsområden och bestämmelser.

Bättre information

Sportfiskarna efterlyser en mobilapp där det tydligt framgår var och när man inte får fiska. Det måste vara enklare än idag, den som fiskar ska kunna gå in i en app och direkt se vad som gäller för platsen man befinner sig på, arten man vill fiska efter osv. Detta är ännu mera viktigt eftersom reglerna i denna remiss i hög utsträckning skiljer sig åt mellan länen.

Tid för yttrande, hantering av remissvar och förankring av nya regleringar

Remissen omfattar stora förändringar och inskränkningar i det fria handredskapsfisket och vi menar att ambitionen att införa detta redan under 2021 är alltför högt satt om man samtidigt har som mål att lyssna in och ta hänsyn till de yttranden som kommer in. Det är av största vikt att de förslag som bland annat presenteras i detta yttrande tas i beaktande och ges möjlighet att hanteras inom detta remissförfarande istället för att skjutas på framtiden. Det finns också en stor risk att informationen inte når allmänheten i tillräcklig utsträckning om regleringarna träder i kraft under våren 2021.

Synpunkter på föreslagna regleringar

Fredningstid för abborre och gädda

Sportfiskarna anser att en utökning av fredningstiden visserligen kan motiveras ur perspektivet att täcka in i första hand gäddans hela lekperiod. Vi anser dock att om det ska finnas ett generellt vårfredningsförbud som avser hela kustavsnitt, vilket är en mycket stor inskränkning i det fria handredskapsfisket, så måste HaV kunna motivera detta genom vetenskapligt underlag med uppföljning av förbudets effektivitet i förhållande till andra åtgärder. Vidare måste man kunna motivera varför denna typ av förbud i så fall begränsas till endast en del av ostkusten (delar av Kalmar och Blekinge län, samt Gotland) när den beskrivna problematiken återfinns från Stockholms skärgård till Blekinge. Detta saknas idag. Vi förordar i första hand väl avgränsade och tidsbegränsade fredningsområden för att skydda särskilt värdefulla lekområden framför förbud som helt förbjuder det fria fisket längs större sammanhängande kustavsnitt.

Fönsteruttag för gädda

Mängden gäddor, framförallt större exemplar, har fortsatt att minska. Därför anser Sportfiskarna att uttaget av gädda måste begränsas ytterligare. Måttintervallet för fönsteruttaget bör därför justeras till 50–70 cm. Detta skulle freda en större del av beståndet som bidrar oproportionerligt mycket till rekryteringen, liksom säkerställa att samtliga honor får chansen att leka åtminstone en gång. Detta måste gälla för allt fiske där det är möjligt, det vill säga inte enbart handredskapsfiske. Fisket med dödande mängdfångande redskap kan flyttas ut från grunt vatten med utgångspunkt från den s k strandvattenregeln, vilket även skulle harmonisera med regleringar i norra Östersjön.

Maximimått för abborre

Sportfiskarna efterlyser ett maximimått för abborre mot bakgrund av att även abborrbestånden minskar i en oroande takt. Stora individer spelar en viktig roll framförallt i reproduktionshänseende men även för sin viktiga funktion som effektiv predator i den störda kustmiljön. Detta ska liksom för gädda gälla för allt fiske där det är möjligt, det vill säga inte enbart handredskapsfiske. Fisket med dödande mängdfångande redskap kan flyttas ut från grunt vatten med utgångspunkt från den s k strandvattenregeln, vilket även skulle harmonisera med regleringar i norra Östersjön.

Fönsteruttag och minimimått för gös

Sportfiskarna stödjer det föreslagna fönsteruttaget för gös men anser att det måste gälla för allt fiske där det är möjligt, det vill säga inte enbart handredskapsfiske. Fisket med dödande

mängdfångande redskap kan flyttas ut från grunt vatten med utgångspunkt från den s k strandvattenregeln, vilket även skulle harmonisera med regleringar i norra Östersjön.

Fångstbegränsning för öring

Sportfiskarna stödjer förslaget till fångstbegränsning för öring med en fisk per dygn från och med Kalmar län till och med norra Uppsala län men anser att det måste gälla för allt fiske där det är möjligt, det vill säga inte enbart handredskapsfiske. Fisket med dödande mängdfångande redskap kan flyttas ut från grunt vatten med utgångspunkt från den s k strandvattenregeln.

Fångstbegränsning för gädda och gös

Sportfiskarna anser att det ska införas en fångstbegränsning på en gädda och en gös per dygn i Östersjön söder om Östhammars och Tierps kommuner. Begränsningen ska gälla för allt fiske där det är möjligt, det vill säga inte enbart handredskapsfiske. Nuvarande fångstbegränsning med tre gäddor per dygn är för högt under rådande omständigheter. Fisket med dödande mängdfångande redskap kan flyttas ut från grunt vatten med utgångspunkt från den s k strandvattenregeln.

Fångstbegränsning för abborre

Sportfiskarna efterlyser en fångstbegränsning även för abborre i Östersjön då bestånden lokalt minskar och/eller är svaga. Abborren som rovfisk utgör, liksom gäddan, en nyckelart i kustekosystemet. Begränsningen måste gälla för allt fiske där det är möjligt, det vill säga inte enbart handredskapsfiske.

Nya och ändrade fredningsområden

Uppsala-Stockholm

Sportfiskarna välkomnar förslagen på fredningsområden/förändringar i befintliga fredningsområden. Många av områdena är av stor betydelse för fisken och regleringarna av fisket kan förhoppningsvis leda till starkare fiskbestånd. Vi anser att arbetet med att inrätta fredningsområden måste fortsätta då många viktiga och hårt fiskade vikar och marer fortsatt saknar skydd. Vi kan dock inte utan tydlig motivering från HaV ställa oss bakom förslag om totalfredade områden då vi anser att detta är en alltför stor inskränkning i det fria fisket. Vi föreslår väl avgränsade och tidsbestämda fredningsområden i bevisat viktiga områden för fisken. Och aldrig med bakgrund att de närboende vill slippa närvaron av sportfiskare.

Sörmland

Sportfiskarna välkomnar förslagen på fredningsområden/förändringar i befintliga fredningsområden. Dock anser vi att antalet framtagna förslag på fredningsområden för länet är alldeles för få. Områden som vi bedömer som lämpliga fredningsområden har översänts till länsstyrelsen och vi önskar att detta kartunderlag analyseras igen och att arbetet med fler förslag fortskrider. Läget för vårlekande rovfisk längs Sörmlandskusten är kritiskt och det krävs omfattande åtgärder på många plan för att bryta den negativa trenden. Fredningsområden utgör en viktig del i processen att främja rovfiskbestånden men detta måste kopplas ihop med andra typer av åtgärder, såväl fysisk restaurering av lek- och uppväxtmiljöer som förvaltningsplaner och åtgärder kopplade till skarv och säl. Som exempel kan nämnas att det i det föreslagna fredningsområdet Tureholmsviken finns en stor skarvkoloni. Om fiskefredning införs förutsätter Sportfiskarna att skarvarna hanteras. Om inte, kan fredningen bara ses som en ren inskränkning i det fria fisket.

Strandstuguviken.

Sportfiskarna anser att fredningsområdet för tydlighetens skull ska benämnas Strandstuguviken/Snäckviken. Detta eftersom båda vikarna omfattas.

Östergötland

Sportfiskarna anser att väl avgränsade och tidsbegränsade fredningsområden vid särskilt viktiga lek- och uppväxtområden i Kalmar län kan vara positivt även om det innebär en inskränkning i det fria fisket. Det innebär att det är extra viktigt att de områden som skyddas också är de mest värdefulla med störst behov av skydd. Flera förslag är kopplade till genomförda eller planerade åtgärder för att främja rovfiskbestånden på kusten. Liksom för övriga län är det viktigt med uppföljning av fredningsområden och begränsningar på rovfiskbestånden.

Kalmar-Blekinge

I remissens huvuddokument, sida 1, första stycket: "Den södra gränsen för den befintliga fredningstiden för gädda och abborre i Kalmarsund och runt Öland flyttas söderut till Torhamns udde i Blekinge län. Dessutom förlängs fredningstiden från och med 1 mars till och med 31 maj."

Sportfiskarna konstaterar att det i Kalmar län funnits ett generellt vårfredningsförbud efter gädda och abborre i tjugo år, vi efterlyser en plan för uppföljning av vilken effekt detta förbud, som utgör en stor inskränkning på det fria handredskapsfisket, har på populationerna. Om inte detta förbud har önskad effekt bör HaV upphäva det. Vidare bör HaV kunna motivera varför detta ska finnas enbart längs delar av ostkusten (delar av Kalmar och Blekinge län samt Gotlands län). Vi förordar i första hand väl avgränsade och tidsbegränsade

fredningsområden för att skydda särskilt värdefulla lekområden framför förbud som helt förbjuder det fria fisket längs större sammanhängande kustavsnitt.

I remissens bilaga 1 och 2, Ändringar i befintliga fredningsområden och nya fredningsområden:

Sportfiskarna anser att väl avgränsade och tidsbegränsade fredningsområden vid särskilt viktiga lek- och uppväxtområden i Kalmar län kan vara positivt även om det innebär en inskränkning i det fria fisket. Det innebär att det är extra viktigt att de områden som skyddas också är de mest värdefulla med störst behov av skydd. Genom att utpekade fredningsområden generellt inte förbjuder fiske i hela vikarna och bara under delar av året (i samband med leken) kan fortfarande ett sportfiske bedrivas i området samtidigt som fisken har en fristad. Detta är positivt av flera skäl, dels värnar man det fria fisket längs kusten, dels innebär det att risken minskar för att fisketrycket flyttar och koncentreras till andra platser. Det är dock av stor vikt att uppföljning sker, både avseende effekter på lokala fiskpopulationer och hur det påverkar fisketrycket i skärgården, både från fiske och predation.

I remissen föreslås ett totalförbud vid Smältevik, Oskarshamns kommun, fram till och med 2027. Viken utgör ett viktigt lekområde för gädda och abborre. Att helt stänga av ett kustområde som Smältevik är en stor inskränkning i det fria fisket och måste kunna motiveras av särskilda skäl. I remissen föreslås att undersökningar avseende inte minst eventuella samband mellan rekrytering av rovfisk och senare tids explosion av storspigg ska kunna genomföras. Sportfiskarna anser att sådana undersökningar inte kan motivera ett totalförbud mot allt fiske, året runt. Sportfiskarna förordar istället en tidsbegränsad fredning under leken.

Feltryck: Sida 4, ”Föreslagna föreskriftsändringar i bilaga 5, FIFS 2004:36”

Sportfiskarna: Det står fel avseende fredningsperioden i rutan: ”Allt fiske är förbjudet fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 31 december.”, detta ska ändras till ”fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 maj” enligt textavsnittet strax ovanför.

I handläggningen av denna remiss har medverkat Nils Ljunggren, Micael Söderman, Rickard Gustafsson, Lars Ljunggren, Tobias Berger samt Olof Engstedt.

Sten Frohm
Generalsekreterare

Anders Karlsson
Biträdande generalsekreterare

Sportfiskarna
Svartviksslingan 28
167 39 Bromma
info@sportfiskarna.se

